

FINANSDEPARTEMENTET

Finansdepartementet, stabiliseringspolitikk og budsjetter

*Alexander Vik
Økonomiavdelingen
7. februar 2008*

Disposisjon

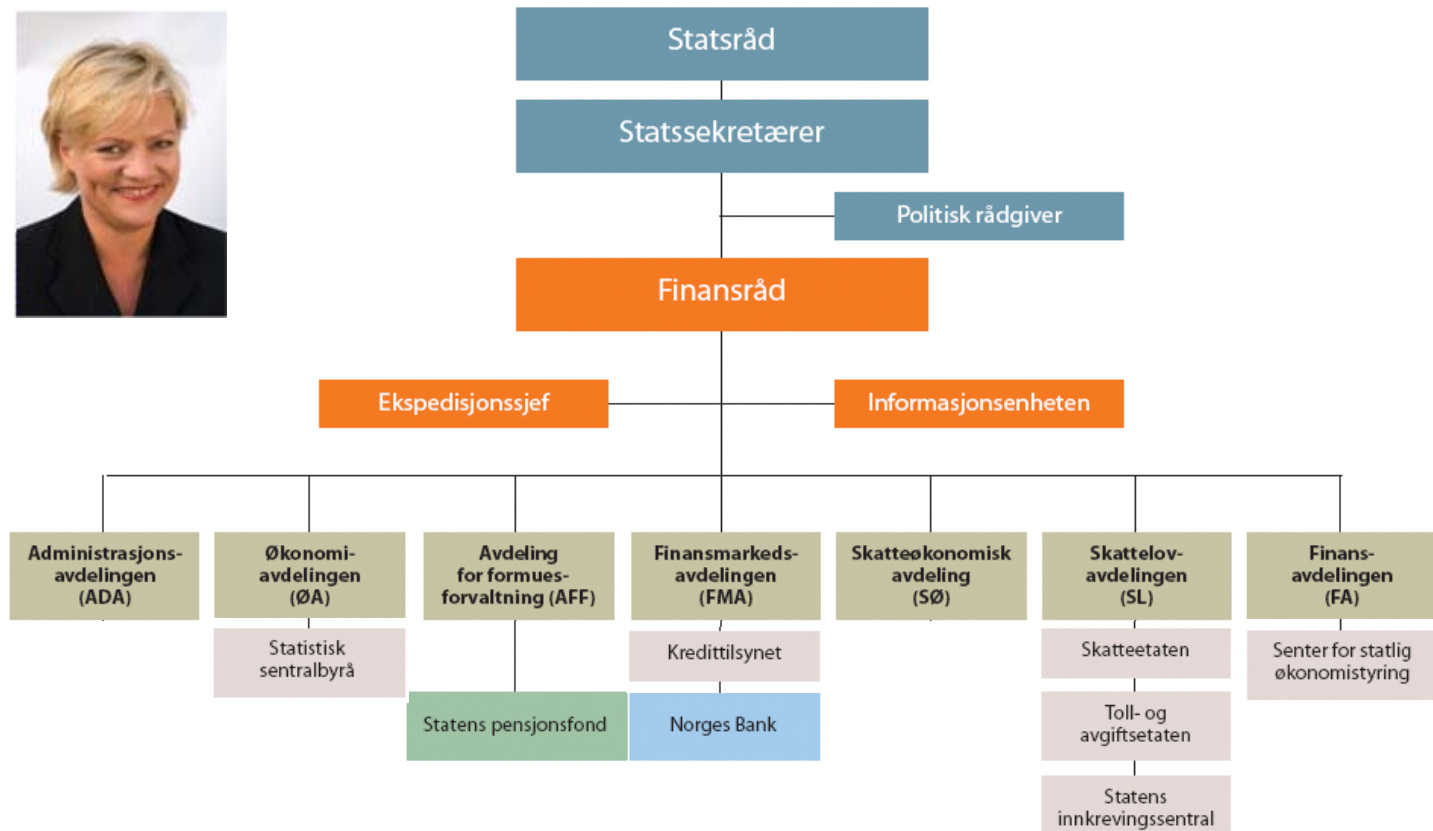
- Litt om Finansdepartement
- Hvorfor har vi en stabiliseringspolitikk?
- Noen begrensninger
- Retningslinjene for den økonomiske politikken i Norge
- Litt om hvordan vi gjennomfører stabiliseringspolitikken i praksis

Finansdepartementets oppgaver

- Den økonomiske politikken
- Statsbudsjettet
- Skatter og avgifter
- Finansmarkedene
- Statens pensjonsfond
- Regjeringssaker
- Internasjonale forpliktelser

Organisasjon

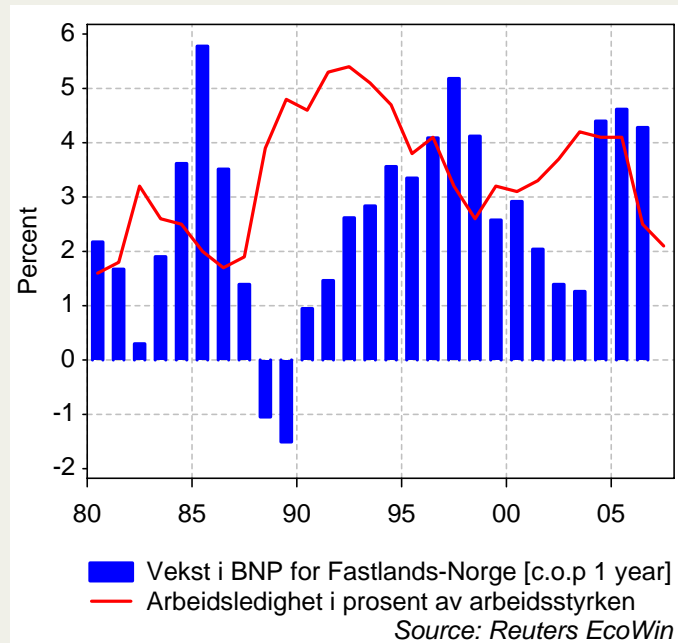
Hvorfor har vi en stabiliseringspolitikk?

DET ER KOSTNADER KNYTTET TIL ØKONOMISKE SVINGNINGER

- Usikkerhet om framtidige inntekter er en kostnad i seg selv
- Hystereseeffekter i arbeidsmarkedet
 - Svakt arbeidsmarked i begynnelsen av yrkeskarrieren øker sannsynlighet for ledighet også senere
 - Permanent utstøting i form av uføretrygd
- Store svingninger gir dårligere investeringsklima – kan gi lavere kapitalbeholdning over tid

Hva er stabiliseringspolitikk?

- Bruk av den økonomiske politikken for å forsøke å dempe svingningene i økonomien
- Målet er å redusere kostnadene knyttet til slike svingninger. Disse kostnadene er større jo større svingningene er
- Krever at vi vet hva som er svingninger og hva som er den underliggende veksten, eller trendveksten, i økonomien

Virkemidlene

- Pengepolitikken
 - Økte renter demper aktiviteten i økonomien
- Finanspolitikken – diskresjonære tiltak
 - Aktive vedtak om å øke eller redusere offentlige inntekter og utgifter for å påvirke den økonomiske aktiviteten
- Finanspolitikken – automatiske stabilisatorer
 - Man lar skatteinntektene (og enkelte utgifter) svinge med konjunktorene
 - Disse kan bidra med flere prosent av BNP

Arbeidsdelingen i stabiliseringspolitikken

Pengepolitikken

- Fleksibel inflasjonsstyring
 - Årsvekst i konsumprisene på rundt 2,5 %
 - Skal samtidig bidra til å stabilisere utviklingen i produksjon og sysselsetting

Finanspolitikken

- Petroleumsinntektene fases gradvis inn i økonomien, om lag i takt med utviklingen i forventet realavkastning av Statens petroleumsfond/Statens Pensjonsfond-Utland (4 prosent)
- Det legges vekt på å jevne ut svingninger i økonomien for å sikre god kapasitetsutnyttelse og lav arbeidsledighet

Noen utfordringer i budsjettpolitikken

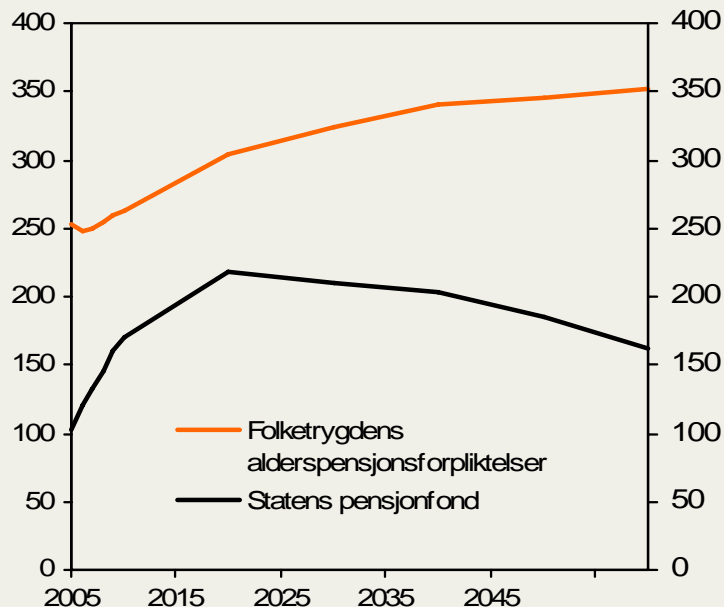
På den ene siden

- Store oljeinntekter
- Stor finansiell formue (Pensjonsfondet)

På den andre siden

- Store ufonderte pensjonsforpliktelser
- Store aldersrelaterte utgifter i årene som kommer

Statens pensjonsfond og fremtidige pensjonsutgifter.
Prosent av BNP

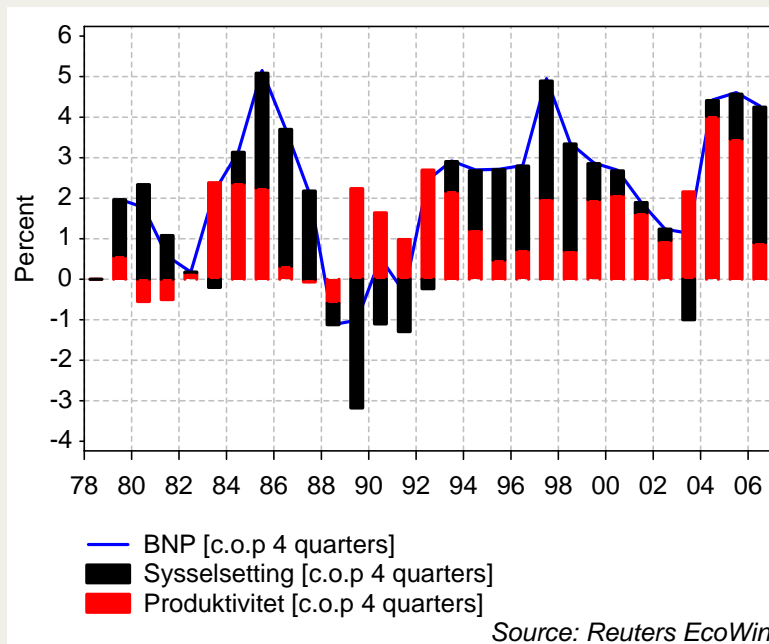

Noen generelle utfordringer knyttet til stabilisering - identifisering av konjunktursituasjon

- Krever at en kan splitte opp veksten i økonomien i en strukturell komponent og en konjunkturkomponent
- Strukturell eller potensiell vekst
 - underliggende produktivitetsvekst
+ underliggende vekst i arbeidsstyrken
- Konjunkturkomponent
 - Faktisk vekst – strukturell vekst
- Men i praksis....

Noen generelle utfordringer knyttet til stabilisering - identifisering av konjunktursituasjon (forts)

- Ikke opplagt hva som er hva, selv når endelige tall foreligger
- I tillegg
 - Økonomiske data har betydelig produksjons-
tid og revideres ofte
- Informasjonsgrunnlaget for stabiliseringspolitikken er derfor usikkert

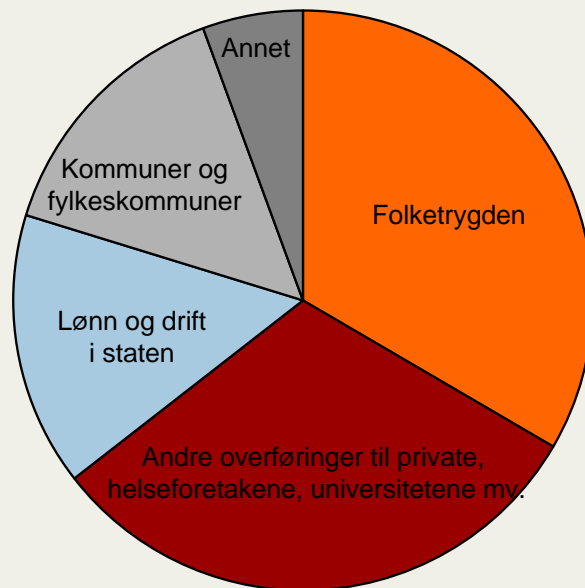
Noen begrensninger for finanspolitikken som stabiliseringspolitisk virkemiddel

- Tar tid fra vedtak treffes til de settes ut i live
 - Situasjonen i økonomien kan da være en annen
- Neppe ønskelig at barnehagedekning, kvaliteten på eldreomsorgen mv. skal svinge mot konjunktorene
- Investeringsprosjekter må planlegges, og det tar tid å sette i gang
- Lettere å stimulere enn å stramme inn

Litt om budsjettet

- Omfatter stort sett hele den offentlige økonomien
- Samlet utgiftsside på rundt 770 mrd. kroner
- Knappt 77 av disse dekkes av oljeinntekter

Statsbudsjettets utgifter

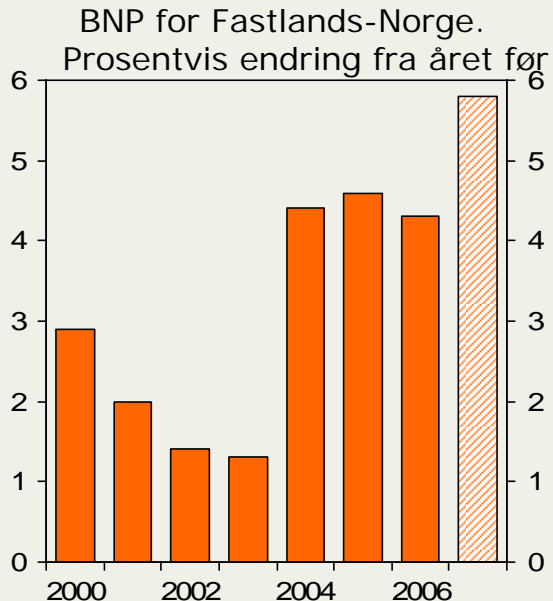
Arbeidet med budsjettet

- Arbeider nå med hva som er en fornuftig finanspolitikk i 2009
- Starter med å analysere konjunktursituasjonen nå
 - Analyserer økonomiske data for utviklingen den siste tiden
 - nasjonalregnskapstall
 - arbeidsmarkedsstatistikk
 - spørreundersøkelser og annen korttidsstatistikk
 - informasjon fra finansmarkedene

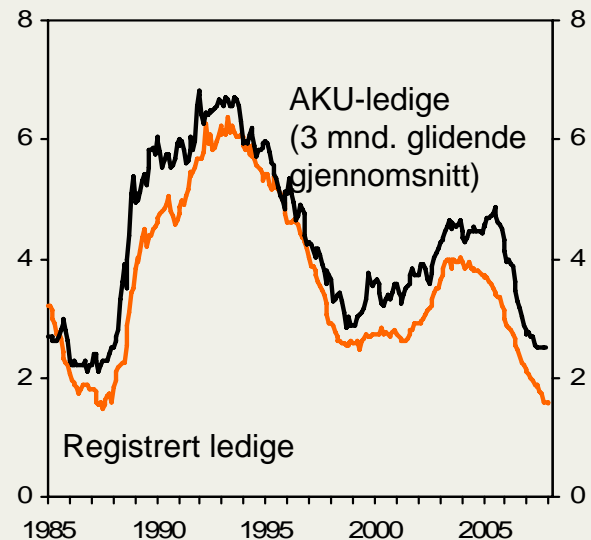
Arbeidet med budsjettet

- Arbeider nå med hva som er en fornuftig finanspolitikk i 2009
- Starter med å analysere konjunktursituasjonen nå
 - Analyserer økonomiske data for utviklingen den siste tiden
 - nasjonalregnskapstall
 - arbeidsmarkedsstatistikk
 - spørreundersøkelser og annen korttidsstatistikk
 - informasjon fra finansmarkedene

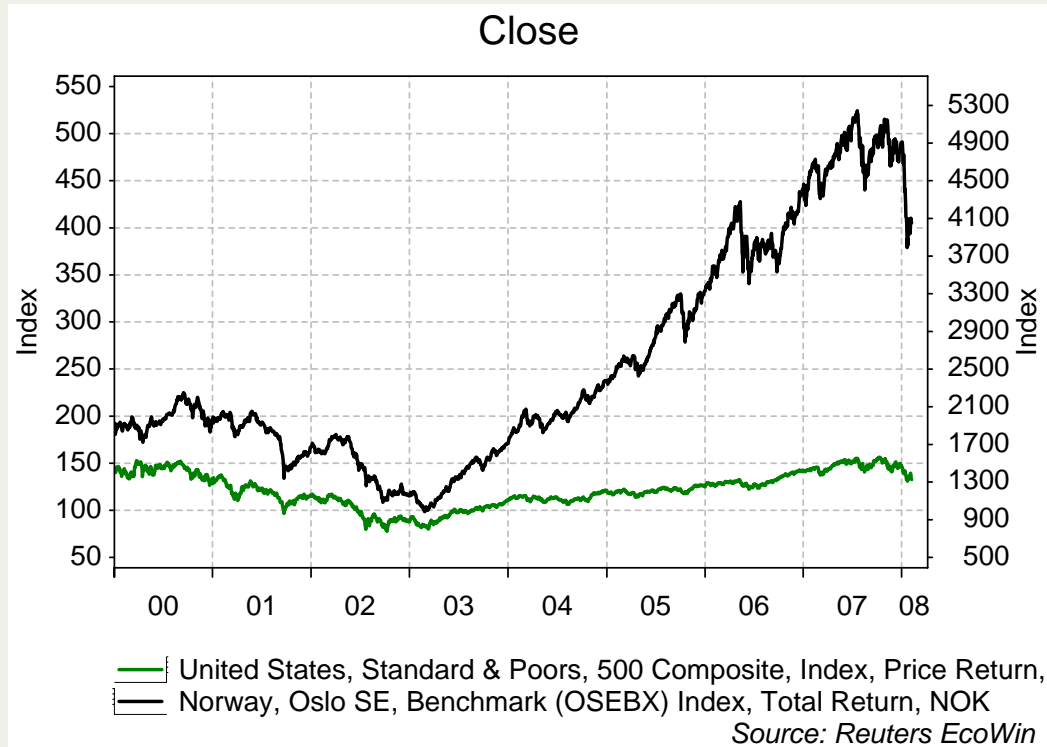
Veksten er høy nå, og ledigheten lav ...

Arbeidsledighet. Prosent av arbeidsstyrken

... men hvordan ser det ut i 2009?

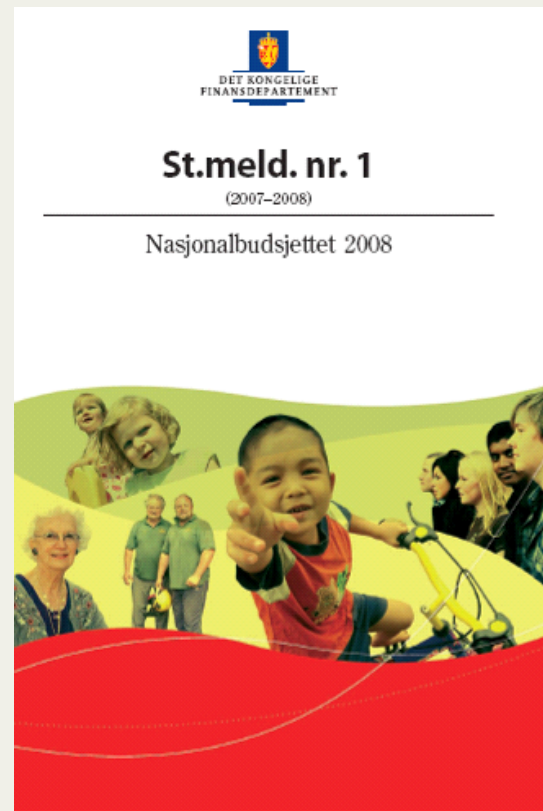

... deretter

- Systematiserer informasjonen i en modell – MODAG
 - Stor empirisk fundert makromodell
 - Relativt detaljert nærings- og produktinndeling
- Basert på noen forutsetninger om utviklingen på enkelte størrelser gir da prognoser over den økonomiske situasjonen fram i tid
 - Grunnlaget for våre faglige råd til finansministeren

... og så

- Politisk behandling internt i regjeringen (mars og august 2008)
 - økonomisk-faglige hensyn veies mot politiske prioriteringer
 - Munner ut i Nasjonalbudsjettet og statsbudsjettet
- Behandling i Stortinget (høsten 2009)
- Trer i kraft 1.1.2009

Informasjon på internett

En helhetlig presentasjon av departementet, dokumenter og arbeidsoppgaver finner du på www.regjeringen.no

Temaportaler:

Budsjettportalen på <http://www.statsbudsjettet.dep.no>
Alt om statsbudsjettet og revidert nasjonalbudsjett

UngØkonomi på <http://www.ungokonomi.no>
Finansdepartementets sider for ungdom om norsk økonomi